

[Pradžia](#) > ... > [Šeimos Teisė Ir Paveldėjimas](#) > [Santuokos Ir Registruotos Partnerystės Turtiniai Klausimai](#) [Sutuoktinių Turto Teisinis Režimas](#) > [France](#)

Sutuoktinių turto teisinis režimas

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

 Prancūzija

1 Ar šioje valstybėje narėje yra nustatytas teisinis sutuoktinių turto teisinis režimas? Kas juo numatyta?

Sutuoktinių turto teisinis režimas yra teisės normų, kuriomis reglamentuojami turtiniai santykiai tarp sutuoktinių ir su trečiosiomis šalimis, rinkinys. Jame išdėstytos teisės normos, taikytinos sutuoktinių teisėms ir turto nuosavybei galiojant teisiniam turto režimui arba jam pasibaigus dėl mirties arba dėl santuokos nutraukimo.

Jeigu sutuoktiniai vedybų sutartimi nepasirinko sutuoktinių turto teisinio režimo, jiems taikomas įstatymų nustatytas riboto sutuoktinių turto bendrumo režimas (pranc. *communauté réduite aux acquêts*), apibrėžtas Civilinio kodekso (*Code civil*) 1401 ir paskesniuose straipsniuose.

Pagal tą įstatyme nustatytą bendrumo režimą turtas skirstomas į tris grupes: kiekvieno sutuoktinio atskirą turtą ir bendrą sutuoktinių turtą.

Visas turtas, nuosavybės teise sutuoktinių turėtas iki santuokos, ir turtas, santuokos laikotarpiu įgytas paveldėjimo, dovanojimo arba testamentinės išskirtinės būdu (Civilinio kodekso 1405 straipsnis), lieka atskiras turtas. Tam tikras asmeninis turtas, pvz., drabužiai, kompensacija už kūno sužalojimą ar neturtinę žalą ir kt., kaip apibrėžta Civilinio kodekso 1404 straipsnyje, taip pat lieka atskiras. Atsitiktinai arba mainais už atskirą turtą įgytas turtas taip pat lieka atskiru turtu (Civilinio kodekso 1406 ir 1407 straipsnis).

Bendrą turtą sudaro santuokos laikotarpiu sutuoktinių kartu arba atskirai įgytas turtas, įskaitant jų pajamas ir darbo užmokestį. Civilinio kodekso 1402 straipsnyje taip pat numatyta bendro turto prezumpcija, pagal kurią bet kurį turto objektą, kurio atskirumo negalima įrodyti, leidžiama priskirti po santuokos sudarymo įgytam bendram turtui.

Iš esmės kiekvienas sutuoktinis turi teisę savarankiškai valdyti bendrą turtą arba juo disponuoti (Civilinio kodekso 1421 straipsnis). Vis dėlto didžiausio poveikio veiksams, pvz., nemokamai perleidžiant nekilnojamąjį turtą ir sukuriant daiktines teises į jį, taip pat perduodant prestižą, neperleidžiamąsias akcijas ir kt., reikalingas abiejų šalių sutikimas (Civilinio kodekso 1422 ir 1424 straipsnis).

2 Kaip sutuoktiniai gali susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo? Kokie formalūs reikalavimai taikomi šiuo atveju?

Pagal bendrąsias teisės normas susitarimams dėl sutuoktinių turto iš esmės apribojimai netaikomi. Civilinio kodekso 1387 straipsnyje numatyta, kad „įstatymu sutuoktinių turtiniai santykiai reglamentuojami tik tuo atveju, jeigu sutuoktiniai nėra sudarę konkrečių sau tinkamų susitarimų, nebent jais pažeidžiama visuomenės dorovė arba toliau nurodytos nuostatos“.

Taigi sutuoktiniai gali laisvai nuspręsti dėl savo, kaip sutuoktinių, turto teisinio režimo, jeigu nepažeidžiamos Civilinio kodekso 212 ir paskesniais straipsniais nustatyto pirminio režimo imperatyvios normos.

Civiliniame kodekse aprašyti keli galimi sutartinio režimo tipai: sutartinis visiško sutuoktinių turto bendrumo režimas (toks kaip Civilinio kodekso 1526 straipsnyje apibrėžta visiško sutuoktinių turto bendrumo sistema), visiško sutuoktinių turto atskirumo režimas (Civilinio kodekso 1536 ir paskesni straipsniai) arba riboto sutuoktinių turto bendrumo režimas (Kodekso 1569 ir paskesni straipsniai).

Kalbant apie formos reikalavimus, kad susitarimai dėl sutuoktinių turto galiotų, jie turi būti parengti notariu aktu iki santuokos sudarymo (Civilinio kodekso 1394 ir 1395 straipsniai). Jie gali būti keičiami notariu aktu ta pačia tvarka, laikantis Civilinio kodekso 1397 straipsnyje nurodytų sąlygų. Nuo to laiko, kai įsigaliojo 2019 m. kovo 23 d. įstatymas Nr. 2019-222 dėl 2018–2022 m. programavimo ir teismų sistemos reformos (pranc. *loi no 2019-222 du 23 mars 2019 de programmation 2018-2022 et de réforme pour la justice*), sutuoktinių turto teisinį režimą galima pakeisti nelaukiant, kol pasibaigs dvejų metų laikotarpis, ir iš esmės nebereikalaujama, kad teisinio režimo pakeitimą patvirtintų teismas (jeigu neprieštarauja kreditoriai arba suaugę vaikai).

3 Ar yra laisvės susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo apribojimų?

Teisės laisvai nuspręsti dėl susitarimų dėl sutuoktinių turto principas ribojamas imperatyviomis pirminio režimo normomis, vienodai taikomomis visiems teisiniams režimams.

Jos išdėstytos Civilinio kodekso 212 ir paskesniuose straipsniuose. Tai visų pirma yra nuostatos, kuriomis apsaugoma sutuoktinių bendra nuolatinė gyvenamoji vieta (215 straipsnio trečia pastraipa), taip pat teisės normos, kuriomis reglamentuojamas įnašas į namų ūkio išlaidas (214 straipsnis) ir solidarioji atsakomybė už namų ūkio skolas (220 straipsnis).

4 Koks yra santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) ar santuokos panaikinimo teisinis poveikis sutuoktinių turtui?

Santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium patvirtinimo ar santuokos pripažinimo negaliojančia atveju sutuoktinių turto teisinis režimas pasibaigia ir yra likviduojamas.

Sutuoktinių turto teisinio režimo likvidavimas yra pas notarą atliekamas procesas, kurio metu nustatomas ir įvertinamas kiekvieno sutuoktinio turtas ir skolos.

Tačiau kai nėra dalytino nekilnojamojo turto, naudotis notaro paslaugomis neprivaloma.

Civilinio kodekso 1441 straipsnyje išdėstytos sutuoktinių turto bendrumo režimo likvidavimo priežastys : vieno iš sutuoktinių mirtis, sutuoktinio paskelbimas dingusiu be žinios, santuokos nutraukimas, gyvenimo skyrium patvirtinimas, visiško sutuoktinių turto atskirumo režimo įsigaliojimas arba sutuoktinių turto teisinio režimo pakeitimas.

Kalbant apie datą, kurią įsigalioja santuokos nutraukimas, jeigu santuoka nutraukiama abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, santuoka laikoma pasibaigusia tą dieną, kurią tampa vykdytinas santuokos nutraukimo susitarimas, sudarytas privačiu dokumentu, kurį pasirašo advokatai. Jeigu santuoka nutraukiama teismine tvarka, tai yra diena, kurią sprendimas dėl santuokos nutraukimo tampa galutinis.

5 Koks yra vieno iš sutuoktinių mirties poveikis sutuoktinių turto teisiniam režimui?

Vieno iš sutuoktinių mirtis yra sutuoktinių turto teisinio režimo pasibaigimo priežastis. Sutuoktinių tarpusavio santykių ir santykių su trečiosiomis šalimis atžvilgiu minėtas teisinis režimas pasibaigia mirties dieną. Civilinio kodekso 1441 straipsnyje numatyta, kad tuo atveju, kai pora yra susituokusi ir galioja įstatymų nustatytas sutuoktinių turto bendrumo režimas, tas režimas mirus vienam iš sutuoktinių pasibaigia.

Taigi, mirus susituokusiam asmeniui, būtinas dvigubas likvidavimas: pirmiausia likviduojamas sutuoktinių turto teisinis režimas, o tada – palikimas.

Pagal Civilinio kodekso 763 straipsnį, jeigu pergyvenęs sutuoktinis kaip savo pagrindinėje gyvenamojoje vietoje gyveno abiem sutuoktiniams priklausančiame arba vien palikėjo turtui priskirtiname būste, jis turi teisę

nemokamai naudotis tuo būstu vienus metus. Tai yra santuokos pasekmė.

6 Kuri institucija turi kompetenciją priimti sprendimą byloje, susijusioje su sutuoktinių turto teisiniu režimu?

Šeimos bylų teismo teisėjas (pranc. *juge aux affaires familiales*) turi jurisdikciją nagrinėti sutuoktinių turto teisinių režimų klausimus (2009 m. gegužės 12 d. Įstatymas Nr. 2009-506 dėl teisės nuostatų supaprastinimo (pranc. *loi n° 2009-506 du 12 mai 2009 sur la simplification du droit*), 2009 m. gruodžio 17 d. Dekretas Nr. 2009-1591 dėl šeimos bylų teismo teisėjo vykdomo proceso, susijusio su sutuoktinių turto teisiniais režimais ir bendra nuosavybe (pranc. *décret n° 2009-1591 du 17 décembre 2009 relatif à la procédure devant le juge aux affaires familiales en matière de régimes matrimoniaux et d'indivisions*), 2010 m. birželio 16 d. Aplinkraštis CIV/10/10 dėl šeimos bylų teismo teisėjo įgaliojimų, susijusių su likvidavimu (pranc. *circulaire CIV/10/10 du 16 juin 2010 sur les compétences du juge aux affaires familiales en matière de liquidation*)).

Kai santuoka nutraukiama abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, neįtraukiant teismų, sutuoktinių susitarimas sudaromas privačiu dokumentu, kurį pasirašo advokatai, o dokumento originalas pateikiamas notarui (Civilinio kodekso 229 straipsnio 1 dalis). Kai santuoka nutraukiama abiejų sutuoktinių bendru sutikimu, sutuoktinių turto teisinis režimas likviduojamas santuokos nutraukimo momentu. Susitarime turi būti susitarimo pareiškimas dėl sutuoktinių turto teisinio režimo. Tas pareiškimas įforminamas pas notarą, kai likvidavimas susijęs su turtu, dėl kurio būtina žemės registracija, (visų pirma nekilnojamoju turtu) (Civilinio kodekso 229 straipsnio 3 dalis). Tada dalyvauja du advokatai ir notaras.

Paprastai notaras turi būti įtraukiamas, kai likviduojamas sutuoktinių turto teisinis režimas ir likvidavimas susijęs bent su vienu turto objektu, dėl kurio būtina žemės registracija.

Teisme sprendžiami tik ginčytini arba susitarime neaptarti atvejai.

7 Koks yra sutuoktinių turto teisinio režimo poveikis vieno iš sutuoktinių ir trečiosios šalies teisiniams santykiams

Civilinio kodekso 220 straipsnyje, nuostatoje dėl pirminio režimo, taikytinoje nepaisant sutuoktinių turto teisinio režimo, reglamentuojami sutuoktinių santykiai su trečiosiomis šalimis. Tame straipsnyje nustatytas solidariosios sutuoktinių atsakomybės už namų ūkio skolas principas: „Kiekvienas sutuoktinis turi teisę savarankiškai sudaryti sutartis dėl namų ūkio priežiūros ar vaikų lavinimo. Sutuoktinis solidariai atsako už visas tokiu būdu kitam sutuoktiniui susidariusias skolas. Tačiau solidarioji atsakomybė netaikoma išlaidoms, kurios, atsižvelgiant į namų ūkio gyvenimo būdą, sandorio naudingumą ar nenaudingumą arba sandorį sudariusios trečiosios šalies sąžiningumą ar nesąžiningumą, yra akivaizdžiai per didelės. Solidarioji atsakomybė taip pat netaikoma, jeigu tokia skola susidarė nesant abiejų sutuoktinių sutikimo dėl išperkamosios nuomos arba paskolų, nebent tai yra mažos sumos, reikalingos kasdieniams poreikiams, o jeigu paskolų paimta daug – bendra jų suma, atsižvelgiant į namų ūkio gyvenimo būdą, nėra akivaizdžiai per didelė.“

Pagal įstatymų nustatytą sutuoktinių turto bendrumo režimą kreditoriai iš esmės gali prisiteisti skolas, už kurias pora yra atsakinga, iš bendro turto, kaip numatyta Civilinio kodekso 1413 straipsnyje.

Tačiau sutuoktinio pajamas ir darbo užmokestį kito sutuoktinio kreditoriai gali areštuoti tik tuo atveju, jeigu skola susidarė namų ūkio priežiūros ar vaikų lavinimo tikslais, kaip numatyta Civilinio kodekso 220 straipsnyje (Civilinio kodekso 1414 straipsnis).

Bendru turtu taip pat neatsakoma, kai vienas iš sutuoktinių savarankiškai atlieka įkeitimą arba paima paskolą. Nesant tiesioginio kito sutuoktinio sutikimo tokiais atvejais sandorį sudarantis sutuoktinis atsako tik atskiru turtu ir pajamomis (Civilinio kodekso 1415 straipsnis).

8 Trumpas sutuoktinių turto padalijimo, įskaitant pasidalijimą, paskirstymą ir likvidavimą, tvarkos šioje valstybėje narėje aprašas

Kad būtų likviduotas sutuoktinių turto teisinis režimas, turi būti nustatytos įvairios turto grupės (atskiras ir

bendras turtas, mokėtinos sumos ir skolos tarp sutuoktinių, turtas ir įsipareigojimai). Jeigu esama grupių, kurias reikia padalyti, jos padalijamos siekiant paskirstyti sutuoktiniams nekilnojamąjį ir kitą turtą.

Jeigu galioja riboto sutuoktinių turto bendrumo režimas, taikomas principas, kad bendras turtas sutuoktiniams padalijamas perpus. Tačiau šalys savo vedybų sutartyje gali būti susitarusios dėl kitokio, nelygaus padalijimo.

Bendras turtas gali būti pasidalijamas taikiu susitarimu arba padalijamas teismine tvarka. Siekdami pasidalyti turtą taikiu susitarimu, sutuoktiniai parengia susitarimą dėl turto padalijimo. Jeigu dalijamas turtas, dėl kurio būtina žemės registracija, jis padalijamas notarinio aktu. Jeigu šalys nepasiekia sutarimo dėl turto likvidavimo arba paskirstymo, turtas dalijamas teismine tvarka. Teisėjas priima nutartį dėl prašymų toliau bendrai valdyti turtą arba jį paskirstyti nelygiomis dalimis (Civilinio kodekso 831 straipsnis).

Nesvarbu, ar turtas dalijamas taikiu susitarimu, ar teismine tvarka, procesas baigiamas padalijus turtą į dalis – vadovaujamosi lygaus padalijimo, grindžiamo vienoda verte, principu. Taigi, kiekvienam gavėjui priskiriamas turtas, kurio vertė yra lygi jo teisėms bendrojoje nuosavybėje. Jeigu, atsižvelgiant į grupės sudėtį, neįmanoma gauti vienodos vertės dalių, nelygybė kompensuojama atliekant kompensacinį mokėjimą. Be to, tam tikras turtas pirmenybės tvarka gali būti priskiriamas vieno gavėjo daliai.

Padalijimas turi konstatuojamąjį poveikį; kitaip tariant, pagal teisinę fikciją laikoma, kad kiekvienas sutuoktinis visada nuosavybės teise turėjo jo daliai priskirtą turtą ir niekada neturėjo kito dalijamo turto.

9 Kokia procedūra ir dokumentai ar informacija paprastai reikalingi nekilnojamojo turto registracijai?

Jeigu turtas, dėl kurio būtina žemės registracija, (kitaip tariant, nekilnojamas turtas) pasidalijamas taikiu susitarimu, likvidavimo ir padalijimo aktas turi būti notarinis.

Civilinio kodekso 710 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog „siekiant, kad būtų atlikti žemės registracijos formalumai, bet kuris veiksmas arba teisė turi būti grindžiami Prancūzijoje praktikuojančio notaro priimtu notarinio aktu, teismo sprendimu arba administracinės institucijos autentišku dokumentu“.

Tada sutuoktiniai turi sumokėti 2,5 proc. mokestį, kuris nuo 2021 m. sausio 1 d. sumažintas iki 1,80 proc., o nuo 2022 m. sausio 1 d. – iki 1,10 proc., už padalijimą po gyvenimo skyrium patvirtinimo arba skyrybų, apskaičiuotą nuo grynosios padalyto turto vertės, ir notaro mokesčius bei atlygį.

■ Paskutinis naujinimas: 06/05/2026

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.